

BAKKARA 2

derleyen
CEMÂLNUR SARGÜT

Nefsin iç Yüzünü Tanımak

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....4

MÜNAFIKLİK.....5

ÂYET 11-1211

“Ve izâ kıyle lehüm lâ tüfsidu fi’l-ardı kalû innemâ nahnü muslihûne elâ inne hüm hümü’l-müfsidûne ve lâkin lâ yeş’urûn”

Onlara: Yeryüzünde fesat çıkarmayın, denildiği zaman, “Biz ancak ıslâh edicileriz” derler. Şunu bilin ki, onlar bozguncuların ta kendileridir, lâkin anlamazlar.

ÂYET 13.....25

“Ve izâ kıyle lehüm âminû kemâ âmene’n-nâsü kâlû enü’mînü kemâ âmene’s-süfehâü elâ innehüm hümü’ssüfehâü ve lâkin lâ ya’lemûne”

Onlara: İnsanların îman ettiği gibi siz de îman edin, denildiği vakit “Biz hiç, sefihlerin (akılsız ve ahmak kişilerin) îman ettikleri gibi îman eder miyiz!” derler. Biliniz ki, sefihler ancak kendileridir, fakat bunu bilmezler (veya bilmezlikten gelirler).

ÂYET 14.....43

“Ve izâ lekulleziyne âmenû kâlû âmennâ ve izâ hâlev ilâ şeyâtıynihim kâlû innâ me’aküm innemâ nahnü müstehziûne”

(Bu münâfıklar) müminlerle karşılaştıkları vakit “Biz de) îman ettik” derler. (Kendilerini saptıran) şeytanları ile başbaşa kaldıklarında ise: Biz sizinle beraberiz, biz onlarla (müminlerle) sadece alay ediyoruz, derler.

ÂYET 1561

“Allâhü yestehziü bihim ve yemüddühüm fîy tuğyânihim ya’mehûne”

Gerçekte, Allah onlarla istihzâ eder deazgınlıklarında onlara fırsat verir, bu yüzden onlar bir müddet başıboş dolaşırlar.

ÂYET 16.....83
“Üläike'l-lezîne's-terevü'd-dalâlete bi'l-hüda femâ rabihat ticâretühüm ve mâ kânü mühtedyne”

İşte onlar, hidâyete karşılık dalâlet satın alanlardır. Ancak onların bu ticareti kazançlı olmamış ve kendileri de doğru yola girememişlerdir.

ÂYET 17 115
“Meselühüm kemeseli'l-lezi's-tevkade nâren felemmâ edâet mâ havlehü zeheb'allahü binûrihim ve terekehüm fi zulumâtin lâ yubsirüne”

Onların durumu, bir ateş yakan kimse misalidir. O ateş yanıp da etrafını aydınlattığı anda Allah, hemen onların aydınlığını giderir ve onları karanlıklar içinde bırakır.

ÂYET 18..... 115
“Summün bükmün umyün fehüm lâ yerciüne”

Onlar sağırılar, dilsizler ve körlerdir. Bu sebeple onlar geri dönemez.

ÂYET 19 153
“Ev kesayyibin mine's-semâi fihi zulumâtun ve ra'dun ve berk (berkun), yec'alüne esâbi'ahum fi âzânihim mine's-savâiki hazara'l-mevt (mevti), vallâhu muhîtu bi'l-kâfirîn (kâfirîne)”

Yahut gökten sağanak halinde boşanan, içinde yoğun karanlık, gürültü ve yıldırımlar bulunan yağmur gibidir. O münâfıklar yıldırımlardan gelecek ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar. Halbuki Allah, kâfirleri çepeçevre kuşatmıştır.

ÂYET 20..... 154
“Yekâdu'l-berku yahtafu ebsârahum kullema edâe lehum meşev fihi ve izâ azleme 'aleyhim kâmu ve lev şâellâhu lezehebe bisem'ihim ve ebsârihim innallâhe alâ kul-li şey'in kadîr (kadîrun)”

Şimşek sanki gözlerini çıkaracakmış gibi çakar, onlar için etrafı aydınlatınca orada birazcık yürürler, karanlık üzerlerine çökünce de oldukları yerde kalırlar. Allah dileseydi elbette onların kulaklarını sağır, gözlerini kör ederdi. Allah şüphesiz her şeye kâdirdir.

ÂYET 21 181
“Yâ eyyuhe'n-nâsu'budü rabbekumu'l-lezi halakakum ve'l-lezîne min kablikum le'allekum tettekûn (tetteküne)”

Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk ediniz. Umulur ki, böylece korunmuş (Allah'ın azabından kendinizi kurtarmış) olursunuz.

ÂYET 22.....182
“Ellezî ce’ale lekumu’l-arda firâşen ve’s-semâe binââ (binâen) ve enzele mine’s-semâi mâen feahrece bihî mine’s-semerâti rızkan lekum felâ tec’alû lillâhi endâden ve entum ta’lemûn (ta’lemune)”

O Rab ki, yeri sizin için bir döşek, göğü de (kubbemsi) bir tavan yaptı. Gökten su indirerek onunla, size besin olsun diye (yerden) çeşitli ürünler çıkardı. Artık bunu bile bile Allah’a şirk koşmayın.

ÂYET 23233
“Ve in küntüm fî raybin mimmâ nezzelnâ ‘alâ ‘abdina fe’tû bi sûratin mim mislihi ved’û şuhedâeküm min dûnillahi inküntüm sadıkıyn”

Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sûre getirin, eğer iddianızda doğru iseniz Allah’tan gayri şâhitlerinizi (yardımcılarınızı) da çağırın.

ÂYET 24247
“Fe in lem tef’alû ve len tef’alû fetteku’n-nâre’l-leti ve kûduhe’n-nâsu ve’l-hicâratu ‘uiddet li’l-kâfirîn (kâfirîne)”

Bunu yapamazsanız -ki elbette yapamayacaksınız-yakıtı, insan ve taş olan cehennem ateşinden sakının. Çünkü o ateş kâfirler için hazırlanmıştır.

ÂYET 25.....277
“Ve beşşiri’l-lezîne âmenû ve ‘amilu’s-sâlihâti enne lehum cennâtin tecrî min tahtihe’l-enhâr (enhâru), kullemâ ruzikû minhâ min semeretin rızkan kâlû hâze’l-lezî ruziknâ min kabl (kablû) ve útû bihî mutesâbihâ (mutesâbihan) ve lehum fihâ ezvâcun m tahharatun ve hum fihâ hâlidûn (hâlidüne)”

İman edip iyi davranışlarda bulunanlara, içinden ırmaklar akan cennetler olduğunu müjdele! O cennetlerdeki bir meyveden kendilerine rızık olarak yedirildikçe: Bundan önce dünyada bize verilenlerdendir bu, derler. Bu rızıklar onlara (bazı yönlerden dünyadakine) benzer olarak verilmiştir. Onlar için cennette tertemiz eşler de vardır. Ve onlar orada ebedî kalıcılardır.

ÂYET 26.....313
“İnnallâhe lâ yestahî en yadribe meselen mâ be’ûdaten femâ fevkahâ fe emme’l-lezîne âmenû fe ya’lemûne ennehu’l-hakku min rabbihim ve emme’l-lezîne keferû fe yekûlûne mâ zâ erâdallâhu bi hâzâ meselâ (meselen), yudillu bihî kesîran ve yehdî bihî kesîrâ (kesîran) ve mâ yudillu bihî ille fâsıkîn (fâsıkîne)”

Şüphesiz Allah (hakkı açıklamak için) sivrisinek ve onun da ötesinde bir varlığı misal getirmekten çekinmez. İman etmişlere gelince, onlar böyle misallerin Rablerinden gelen hak ve gerçek olduğunu bilirler. Kâfir olanlara gelince: Allah böyle misal ve mekle ne murat eder? derler. Allah onunla birçok kimseyi saptırır, birçoklarını da doğru yola yöneltir. Verdiği misallerle Allah ancak fâsıkları saptırır (çünkü bunlar birer imtibandır).

ÂYET 27.....329
“Ellezîne yenkudûne ahdallâhi min ba’di mîsâkîh (mîsâkîhî) ve yaktaûne mâ emerallâhu bihî en yûsale ve yufsidûne fi’l-ard (ardı) ulâike humu’l-hâsirûn (hâsirûne)”

Onlar öyle (fâsıklar) ki, kesin söz verdikten sonra sözlerinden dönerler. Allah’ın, ziyaret edilip hâl ve hatırının sorulmasını istediği kimseleri ziyaretten vazgeçerler ve yeryüzünde fitne ve fesat çıkarırlar. İşte onlar gerçekten zarara uğrayanlardır.

ÂYET 28.....351
“Keyfe tekfurûne billâhi ve kuntum emvâten feahyâkum summe yumîtukum summe yuhyîkum summe ileyhi turceûn (turceûne)”

Siz cansız iken size can veren Allah’ı nasıl inkâr edersiniz? Sonra sizi öldürecek, tekrar sizi diriltecek ve sonunda O’na döndürüleceksiniz.

ÂYET 29.....352
“Huve’l-lezî halaka lekum mâ fi’l-ardı cemîan summe’s-tevâ ile’s-semâi fe sevvâhunne seb’a semâvât (semâvâtin) ve huve bi kulli şey’in alîm (alîmun)”

O, yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra (kendine has bir şekilde) semaya yöneldi, onu yedi kat olarak yaratıp düzenledi (tanzim etti). O, her şeyi hakkıyla bilendir.

ÂYET-İ KERÎMELER DİZİNİ395

HADİS LİSTESİ397

KELİMELER,
TERİMLER VE KAVRAMLAR İNDEKSİ399

ÖNSÖZ

Allah Rahman sıfatıyla tecellî ettiği zaman kul, mümin ve münâfık olarak ayrışır. Münâfıkların varlığı müminin güzelliğini âşikâr etmek içindir. İnsân-ı kâmiller ayna gibi mümini ve münâfığı âşikâr ederler. Doktorun ihtiyacı hastadır ama onun hasta kalmasına gönlü râzı olmaz. Allah da münâfığı yaratır fakat onun münâfık kalmasına gönlü râzı olmadığı için onu uyarır. Zîra huzur ve mutluluk yalnız müminindir. Böylece münâfık kendi hâlini Kur'ân'ın âyetlerine bakarak imzalar.

Bakara Sûresi koruyucu bir zırh gibi insana doğru ve yanlış öğretirken, bir yandan da Allah'ın sonsuz birliğini, merhametini ve kuluna duyduğu sevgiyi anlatır. Kul, münâfıklıkla ilgili âyetlerde tam şüpheye kapılacakken ardından göklerin ve yerin kendi için yaratıldığı haberi ile korku ile ümit arasında yaşamının zevkine varır.

Bakara'nın nûruyla çalıştığımız bu devrenin gerek bizde gerek okuyucularda idrak ve ilim hâline dönmesi niyâzı ile...

Cemâlnur Sargut

Münâfıklık:

- Münâfık: 1. İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu (kimse). 2. *Din*. Allah'a, Peygamber'e ve diğer îman esaslarına inanmadığı hâlde inanmış gibi görünen ve öyle davranan kimse:

"Ağuluyam bana ağu kattılar

Ol münâfıklar sana mekr ettiler." (Süleyman Çelebi)

"Allah-ü Teâlâ'dan azan ve âsi olan kâfir olur, münâfık olur veya fâsık olur." (Eşrefoğlu Rumî)

"Kötebektir kötebektir kötebek

Ol münâfıklar vezir olsun u yâ beg". (Niyâzî Mısrî)¹

- *Asr-ı Saâdet'teki münâfiklardan bahsolunuyordu:*

*"Ah işte en fenası! Çünkü hırsız içeride!"*²

- Münâfık kelimesi, mânâsını cehennemde kazanmış ve bizim dünyamıza oradan kovulmuş bir nefis kabahatinin ifâdesidir. (...)

Münâfıklar bile kendilerine ancak iyi ve inanmış denilmesinden hoşlanırlar. Çünkü onlar da kendi yanlış yollarını ve hareketlerini doğru sanıp aldanmışlardır.

Hız. Muhammed zamanında hem Müslüman görünmek hem de Yahudi kalmak, kâfir kalmak iki yüzlülüğünde bulunan bir zümre, tuttukları yolun doğruluğuna inanıyorlardı. Ancak haklarında *"Eğer siz sâdıksanız ölümü temenni ediniz"* (Bakara, 94, 95) âyeti indiği zaman gösterdikleri tepki, onların bu iki yüzlülüğünü meydana koydu.

1 İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2005, C. 2, s. 2209

2 Ken'an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 392

İnanmış kimselerin isimleri herkese hoş gelir, hatta sevilir. Çünkü onların adında inanmanın fazileti ifâdelenir. Onlar, Allah katında da sevgililerdir. Münâfıkların adlarının bile sevilmeysi, bu isimlerde onların sıfat ve hareketlerinin birer ifâde bulmuş olmasındandır. İki yüzlülük o büyük âfettir ki sahibinin adını bile lûgatta ve mânâda çirkinleştirir. ³

- “Münâfık, içi dışı başka olan kimse demektir ki en büyük günahlardan biridir. Cenâb-ı Hak, Kur’ân-ı Kerîm’de münâfıkı anlatırken: “*Kalplerinde olmayanı dilleriyle söyleyenler, yâni içleri başka dışları başka olanlardır*”, buyuruyor. Ve yine “*Allah’a îman ettiklerini zannederler. Hattâ namaz kılp oruç da tutarlar. Fakat bu hâllerile cehennem en alt derecesine giderler*” diyor.

Hazret-i Peygamber zamanında yirmi yedi münâfık vardı ki, Efendimiz bunları yalnız Ebû Zer-i Gıfârî Hazretleri’ne söylemişlerdir. Ashâb-ı Kiram, Ebû Zer Hazretleri kimin cenâzesinde bulunmazsa, o kimsenin münâfık olduğunu bu sûretle anlardı.

Resûlullah, hakikat güneşi, Allah’ın sevgilisi ve âlemlere rahmet olarak gönderildiği, iki cihan da onun için halkolduğu hâlde, işte devrinde yirmi yedi münâfık mevcuttu. Peygamberimizden sonra, neûzibillah, birçokları dinden çıktı.” ⁴

- Bir peygamberin ashâbı içinde de ona hakkıyla tâbi olanlar bulunduğu gibi, münâfık ve sapıtmış olanlar da vardır. Peygamber olur da, ashâbı arasında fitne ve fesat ehli bulunmak hele mürtet olmak yâni îmanından dönmek yakışır mı? denemez. Hayır ehli de şer ehli de karşılığını Allah’tan görürler. Fakat cemiyet bunlardan hâlî olamaz, velev ki peygamberlerin ashâbı dahi olsalar...

Kezâ, bir kâmil insanın etrafında bulunanların hepsinin de, matlûp olan dereceye yükselmeleri imkânsızdır. Bunda şaşılacak bir şey yok. Bu, böyle gelmiş böyle gider. Maamâfih bunlar da hak ettikleri âkibeti ergeç bulurlar.

3 Ken’an Rifâî, *Şerhli Mesnevi-i Şerif*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 50

4 Ken’an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 522

Bu hususta peygambere bir eksiklik düşmediği gibi, onun vekîli olan kâmil insana da bir noksan gelmeyeceği tabiidir.”⁵

- Ehlullah, maddenin ve zâhirin hakkı ne ise onu muhafaza eder. Resûlullah'ın (s.a.s.) bütün vücûdu kerâmet olduğu hâlde neden bu kadar muharebeler etti ve türlü ezâlar çekti de bir mûcize izhar ederek kendini münâfıklardan kurtarmadı? Çünkü âdetullah böyledir de onun için...⁶
- Münâfık, dışı Müslüman içi kâfir olan iki yüzlü ve bir şeye karar veremeyen kimse demektir ki duruma göre değişiklik gösterir. Her münâfık riyâkâr fakat her riyâkâr münâfık değildir. Çünkü riyâ îmana muhâlif olmayarak bazı amellerde de olabilir. Asıl münâfıklık ise, inancın tersine, îmandaki riyâkârlıktır. Bununla beraber sırf amelî olan münâfıklık da vardır. Bu yönden nifak ile riyâ birbirine yakındır. Bir sahih hadiste buyurulmuştur ki: *“Münâfığın alâmeti üçtür. Konuştuğu zaman sözüne yalan karıştırır. Düşmanlık ettiği zaman edepsizlik eder. Bir şey emânet edildiği zaman hıyanet eder.”*

Hakîkate şehâdetleri samimi değildir. Mümin olmadıkları hâlde îman ettiklerini iddia etseler, doğruya inanmazlar ve hakîkati yalan telakki ederler. Sonra da o yalan saydıkları şeye şehâdet ederiz diye yalan söylerler ve yalan söylediklerini bildikleri hâlde vicdanlarının aksine yemin ederler.⁷

- Münâfıklar, görünüşte îman ederler, sonra gizli gizli küfürler yaparlar, sonra müminleri görünce yine “âmennâ” (*inandık*) derler. Ara bozuculuk ve fesatta ısrar ederler.⁸
- “Münâfıklardaki bu hileciliğin ve bu şuursuzluğun sebebi nedir?” denilirse, onların kalplerinde, yani ruhanî kalplerinde hiç

5 Ken'an Rifâî, *Sobbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 465

6 Ken'an Rifâî, *Sobbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 227

7 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul, Zaman Yayınları, C. 8, s. 66- 67

8 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul, Zaman Yayınları, C. 4, s. 106

görülmedik yok edici bir mânevî ve ahlâkî hastalık vardır... Bu hastalık,... inançsızlık hastalığı, şek, şüphe, kuşku hastalığı, özetle şüphe ve nifak hastalığıdır. Bunlar bütün kötü niyetlerin başıdır. Buna yakalanan kimse, Hak tanımaz, Allah'tan şüphe eder, Allah'ın peygamberinden şüphe eder. Allah'ın hâlis mümin kullarından ve onların doğru olan fiil ve hareketlerinden şüphe eder. Her şeyden şüphe eder, hattâ kendinden şüphe eder. Bilginin kıymeti kalmamıştır. Fakat benlik ve şuurundan da hiç çıkmaz. Onun gözünde hak ve hakikat kendinden ibâret görünür. Bakar ki kendisi şek ve şüphe ile doludur. Kendine benzeterrek hükmeder. ⁹

- Tanrı, Kur'ân-ı Kerîm'inde münâfıklardan bahsettiği sırada: O insanlar ki îman etmişlerdi, kalplerindeki nifakı göremeyip kendilerini sâdik bir mümin zannettiler. Fakat Muhammed (s.a.s.), Tanrı'nın hidâyet nûru ile o nifakı onlarda gördü. Çünkü "*Mümin, Tanrı'nın nûru ile bakar*" (Hadis). Tanrı'nın nûrundan gizli bir şey kalmaz. Yalnız hayır ve şer denilen sıfatlar gizlidir. İnsan, hiçbir zaman o sıfatları kendinde göremez. Eğer bir kimse: Sende şu var, bu var dese insan incinir ve o kimseyi yalanlar. Kendi kendine: Ben kendimde bu vasıfları göremiyorum, hatta bu sıfatlardan tamamıyla uzağım. Hâlbuki şeytan, bu kadar yıl kendini ibâdet eden, adâletli ve meleklerin hocası olarak bildi; fakat bu küfür onda gizli idi ve bunu, bu kötü sırrı Âdem'in varlığı meydana çıkardı ve o kâfirlerdendi. (Bakara, 34)

Tanrı'nın "*Bunlar namaza kalktıkça esneye esneye kalkarlar*" (Nisa, 142) âyetinde işaret ettiği gibi, namaza kalktıkları zaman tembellik göstermek, Tanrı'nın ibâdetinde emirlerini yerine getirmekte gevşek davranmak, münâfıkların alâmeti ve delilidir ve bu, kalp ve hâlisi ayırmak için bir mihenklerdir. ¹⁰

9 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, İstanbul, Zaman Yayınları, C. 1, s. 206

10 Sultan Veled, *Maârif*, Çev: Meliha Anbarcıoğlu, Konya ve Mülhakatı Eski Eserleri Sevenler Derneği Yayını, Konya: 2002, s. 184

- Münâfıklar, bir ümit üzere ibâdet ederler. Maîşetleri daralmasın, işleri iyi gitsin, çocuklarına bir elem, keder gelmesin diye... Amma istedikleri yolunda gitmezse ibâdeti terk eder, hattâ isyan ederler.¹¹
- İnsan vücudunun, devamlı olarak kabilelerin gelip geçtiği dört yol ortasında bulunan büyük bir şehre benzetilmesi hakkındadır. Kabileler bu yollardan birinden şehre girip ötekinden çıkarlar. Müminin vücûdu şehrine giren kabilelerle muâmelesini ve münafığın bu kabilelerle muâmelesini, yani bu kabilelerin şehre ne sûretle girip çıktıklarını beyan etmektedir.

Bil ki: Her insan, sûreta cirmi küçük de olsa, mânâda büyüktür. Yedi gök ve yedi arz ve bunlar içinde bulunan şeyler, Arş, Kürsî, Levh, Kalem, Cennet, Cehennem günde birkaç defa o vücut şehrine bir yandan girer, döner dolaşır, öbür yandan çıkar. Ama bunu insanlardan pek azı hissedebilir. İnsan tıpkı büyük bir şehir gibidir. Ortasında büyük sultanın oturduğu büyük bir taht vardır. Bu tahta oturan sultan, Tanrı'nın hükmüdür. Ruh onun mülkü, kalb hazinesi, akıl ölçücülere-tartıcıları, fehim (*zekâ ve anlayış*) ölçüğü ve terazisidir. Bu şehrin dört kapısı vardır. Göz, kulak, dil ve el. Bütün mahlûkat bir taraftan girer, öbür taraftan çıkar. Şehre girenler, aklın önünden geçmeden çıkamazlar. Fehim, bunların kıymetçe, ölçü ve tartıca iyisini kötüsünü seçer, beğendiğini alıkor, beğenmediğini salıverir. Bu kabilelerden kimi göz kapısından girer, el kapısından çıkar. Yani görülerek girer, fiil, amel ve sanat olarak çıkar. Kimi kulak kapısından girer, dil kapısından çıkar. Yani işitmek sûretiyle girer, söz hâlinde çıkar. Akıl da önünden geçenlerin resimlerini çeker, hayâle verir. Hayâl, akıl defterlerinin sahibidir. Akıl da çektiği resimlerden beğendiklerini alıkor, beğenmediklerini salıverir.

Bunu bildinse, bil ki: Görme ve işitme yoluyla kabilelerin vücut şehrine girişlerinde müminle münâfık arasında fark yoktur. Fa-

11 Ken'an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul: 2000, s. 614

kat gelen sermayeyi alıp fiilde ve sözde kullanma bakımından ikisi arasında çok farklar vardır. Mümin, kulak ve göz yoluyla gelenlerden Allah indinde hayırlı olanlarını alır, iyi yapar, iyi konuşur. Bir iyiliği bin, hatta daha çok yapar. O mümin, “*Her başakta yüz tane bulunan yedi başak bitiren bir bahçe gibidir. Allah, dilediğine kat kat verir.*” (Bakara, 261); münâfık ise kulak ve göz yoluyla gelen kabilelerden Allah indinde şerli olanlarını alır, şer yapar, şer konuşur. Hatta o, müminin aksine, bir şerri bin ve daha fazla yapar. O, birçok dallar veren, her dalında birçok dikenler bulunan kötü bir tane gibidir.

Mümin, îmanına kuvvet veren, ilmîni ve irfânını artıran amellerini hâlis yapan, ahlâkını düzelterden başkasına rağbet etmez. Münâfık da nifakını kuvvetlendiren, şeytanlığını artıran, kalb cemiyetini (*huzurunu*) dağıtan, vesvesesini toplayandan başkasına kuvvet vermez. İtibar ruyete değil, gördüğünü alıp onunla amel etmeyedir. İşitmeye değil, ahlâka ve konuşmaya itibar olunur. Güzeli işitmeye itibar yoktur; itibar, onu kabul etmeye, güzel meyvesinin zuhûrunadır. İyi olana bakmak mühim değil, fakat o iyi şeyin, senin amellerini hayra çevirmesi mühimdir.

İnsan, önünden her şey geçen bir ayna gibidir. Bazı aynada eşyanın sûretleri doğru, güzel görünür, bazılarında da eğri büğrü görünür. Mesela dev aynasında her şey, dev gibi görünür. Yahut insanlar Cenâb-ı Hakk’ın buyurduğu üzere iyi veya çorak yere benzerler: “*Güzel toprak, bitkisini Rabbinin izniyle verir. Kötü olan da ancak kavruk bitki çıkarır.*” (A’raf, 58) İyi toprak, kötü tohumu ıslâh eder. İki üç devrede onu iyi yapar. Kötü toprak da iki üç devrede iyi tohumu bozar. Gerçek söz dinlemede insan kalbi de böyledir. Nitekim Yüce Allah buyurmuştur: “*Allah onlarda bir hayır görseydi, elbette onlara işittirirdi. Onlara işittirirse bile elbette yüz çevirir, geri dönerler.*” (Enfâl, 23) Ama bunların hepsinde hüküm, yine Hak Teâlâ’nın hükmüdür. İnsanların hepsi mevlâ sayılır, çünkü onlar, Allah’ın kazâsına göre bir fiil icra ediyorlar.¹²

12 Niyâzi Mısri, *İrfan Sofraları*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, s. 75-78

ÂYET 11-12



ve izâ kıyle lehüm lâ tüfsidu fi'l-ardı kalû innemâ
nahnü muslihûne elâ inne hüm hümü'l-müfsidûne
ve lâkin lâ yeş'urûn

Hem onlara: “Yeryüzünde fesat çıkarmayın” denildiğinde:
“Biz ancak ıslâh edicileriz” derler. İyi bilin ki,
onlar ortalığı bozanların ta kendileridir,
fakat anlamazlar.
(*Elmalılı Hamdi Yazır*)

Onlara: Yeryüzünde fesat çıkarmayın, denildiği zaman,
“Biz ancak ıslâh edicileriz” derler. Şunu bilin ki, onlar
bozuncuların ta kendileridir, lâkin anlamazlar.
(*Diyanet*)

Bunlar, yeryüzünde fesat çıkarmaktan nehyedildikleri zaman, yani süflî cihetten bozgun yapmaktan menedildiklerinde, nefisleri günah kirleriyle kaplamak, fitne ve savaşlar çıkarmak, insanlar arasında kin ve düşmanlık duygularını kışkırtmak gibi nefisleri ve onlara taalluk eden maslahatları ifsat etmeleri yönünde bir çağrıya muhatap olduklarında, bunu inkâr ederler, üstelik nefislerinin ıslâh ediciliğini kanıtlamak için bin bir yola baş vururlar. Çünkü onlar ıslâh ediciliği, iyi bir geçim temin etmek, türlü geçim yollarını bulup kolaylaştırmak, dünya

işlerini özellikle kendi nefislerinin lehine düzenlemek şeklinde algıladılar. Bunun sebebi, dünyaya sevgiyle bağlanmaları, bedenî lezzetlere gömülmeleri, cüzî, basit menfaatleri aşamamaları, onların perdesinin arkasında çakılı kalmaları, maddî hislerin lezzetine kapılıp küllî genel maslahatları, akli lezzetleri görememeleri, algılayamamalıdır. Onlar bu şekilde maksatlarına kolaylıkla eriştiklerini, amaçlarını suhûtle gerçekleştirdiklerini düşünürler, ama duyularla algılanan ifsat ediciliklerinin farkında olmazlar.¹³

- Münâfıklara: “Şu yeryüzünde fesatçılık yapmayın, fesad çıkarmayın, ortalığı ifsat etmeyin” diye uyarı ve kötülüklerden yasaklama yapıldığı zaman “hayır biz fesatçı değil, ıslâh edici adamları, fesat değil, yalnız ıslâh ve ıslâhat yapan kimseleriz” demektedirler ve böyle derler... Bunu derken yaptıkları fesatçılıkları, inkâr ile örtmek isterler. Bundan asıl maksatları ise yaptıkları şeylerin fesatçılık değil, bizzat ıslâh olduğunu iddia etmektir. Çünkü bunlar hak ve gerçeği seçemediklerinden ve seçmek istemediklerinden, bozmayı düzeltmek sanırlar. Yeryüzünün bozulması, Allah’ın kullarının durumlarını bozan gerek geçimleri ve gerek âhiretleriyle ilişkili işlerini çığırından, hedefinden çıkaran fitnelere, harplere, bozgunculuk da bunları ve bunlara sevk edici şeyleri ortaya çıkarmaktır. Münâfıklar da böyle yapıyorlardı. Müminlerin içine karışıyor, sırlarını kâfirlere açıklıyor ve onları îman ehli aleyhine teşvik ediyorlardı. İnsanları tutuşturmak, müminleri bozmak, zarar vermek için fırsatlar icat etmek ve fırsatlardan istifâde etmek gibi kötülükler yapıyorlardı. Müminler de bunları uyanıklıklarıyla gözden kaçırmıyorlar, gaflet etmiyorlar ve kötülüklerden vazgeçirme hususunda dînî görevlerini yapıyorlar ve münasib şekilde nasihat ve uyarılarda bulunuyorlardı. Fakat münâfıklar ne öğüt dinlerler, ne de dinlemek isterler. Bunlara karşı “*biz ancak ıslâh*

13 Muhyiddin İbn Arabî, *Tefsîr-i Kebir Te’vilât*, Tercüme: Vahdettin İnce, Kitsan Yayınevi, İstanbul, C. 1, s. 41

edicileriz” derlerdi. Müminler, bunların yalan yanlış ıslâhcılık dâvâsına inansınlar mı? İşte Cenâb-ı Hak bu noktayı şu tenbih ile açıklığa kavuşturuyor:

Ey îman ehli! Sakın aldanmayınız, uyanık durunuz, bunlar fesatçılar güruhunun kendisidirler, fesatçılar güruhu dedikleri ancak bu kısım kimselerdir. Bu muhakkak, fakat bunlar böyle olduklarını hissetmezler, buna da bilinçleri olmaz. Bunların bugün şuurları olmadığı gibi yarın da yoktur. Dedik ya kalp hastalığı, şüphe hastalığı onlara herşeyi ters gösterir. ¹⁴

- *Fesad*, yani bozgunculuk, bir şeyin anormal duruma gelmesidir. Bunun zıddı ise *ıslâh*, yani düzeltmektir. Yeryüzünde bozgunculuk denince, savaş ve fitnenin tahrik edilmesi, müminlere ait sınırların kâfirlere aktarılması ve buna benzer küfür ve kötülük türleri akla gelir. ¹⁵
- Münâfıkların davranışları kötülüklere neden olmakta ve bu yüzden de, tıpkı birinin “kendi elinle kendini öldürme”, “kendi canını ateşe atma” demesi gibi, kendilerine “*bozgunculuk yapmayın*” denmiştir, öyleyse durumları böyle olanlara bu gibi şeyler söylenince hemen: “Bizler sadece düzelteriz, derler. ” Bu, bir kimsenin kendisine öğüt verene karşı, aşırı bir tepkiyle red anlamında söylediği bir sözdür. Buna göre anlam şöyle oluyor: “Öğüt vermeye çalışan kimsenin bize böyle hitap etmesi doğru değildir. Çünkü bizim yaptığımız, yalnızca ıslâh etmektir. Durumumuz fesad ve bozgunculuk gibi kötü şeylerden tamamen uzaktır.” Münâfıkların böyle konuşmalarının nedeni, bozgunculuğu düzeltme olarak değerlendirmelerindedir. Çünkü bunlar kalp hastasıdırlar. Nitekim Allah (c.c.) şöyle buyuruyor. “*Kötü işi kendisine güzel gösterilip de onu güzel gören kimse (kötülüğü hiç iste-*

14 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’ân Dili, Zaman Yayınları*, İstanbul, C. 1, s. 210-211

15 İsmail Hakkı Bursevî, *Muhtasar Rûbu’l- Beyân Tefsiri*, Damla Yayınevi, İstanbul: 2004, C. 1, s. 85

Nefsin İç Yüzünü Tanımak

derleyen
CEMÂLNUR SARGUT

Hz. Peygamber bir hadiste şöyle buyuruyorlar;
“Münâfığın alâmeti üçtür; konuştuğu zaman sözüne yalan karıştırır, düşmanlık ettiği zaman edepsizlik eder, bir şey emânet edildiği zaman hıyanet eder.” Münâfıkların bu halinin en büyük sebebi aşırı şüpheciliktir. Kendi iç dünyalarında, kendilerine karşı besledikleri şüphencilik zamanla dış dünyaya da akseder. Nitekim herkese ve her şeye ancak bu nazarla hükmetmeye başlarlar. Fakat kendilerinden emin olmadıkları için bu hallerinin de farkına varamazlar. . .

“Nefsin İç Yüzünü Tanımak-Bakara 2”, Kur’ân-ı Kerîm’in en uzun sûresi olan Bakara Sûresi’nin 11. ilâ 29. âyetlerinde sıkça zikredilen münâfık kavramı üzerine yapılmış detaylı bir şerh çalışmasıdır. Cemâlnur Sargut tarafından derlenen “Nefsin İç Yüzünü Tanımak”, çeşitli tefsir çalışmaları ile birlikte İnsân-ı Kâmil’lerin yorumlarının derlendiği bir kaynak eser niteliği taşımaktadır.

ISBN 978-605-5902-19-3



9 786055 902193

₺29,90



NI
NEFES